

C. de his, qui in prior. loc. succed. Paris. conf. 69. n. 57. lib. 3. Gabriel. coman. concl. tit. de emphyr. concl. 2. n. 36. Rot. dec. 484. in fo. p. 9. rec. dec. 48. n. 6. p. 16. tamen nec cessione, nec pacto ullo subingressum in huiusmodi iura sibi quæverit, Mantissæ. dec. 96. n. 3. Rota dec. 32. n. 1. p. 17. rec.

Postremo his omnibus accedebat plura melioramenta bona fide a reo facta in domo controversa, vi quorum reiecti fuerunt alii creditores, qui coram A.C. ad illam immitterentur.

His autem rationibus, & causæ momenti maturè perpenis, Domini censuerunt, dandum esse modum decisioni editæ à bon. mem. Benincasa. Id eoque restrinxerunt mandatum de associando ad fructus dumtaxat decursos usque ad diem extinctionis census, quæ in præterita propositione non apposita à reis hodie à scribentibus pro actoribus ultro admissa fuit, ut etiam concessa fuit ratio de negata in prior. decisioe, quia Dominus plene non constitit esse de legato pio, quod in hodierna propositione indubium reddebatur exhibitione testamenti, in quo illud relictum fuerat: quod verò attinet ad reliqua, Domini pro jam decisio respondenter.

Iustitia enim mandati de associando resultat ex publico instrumento, quo census impositus, & hypotheca probatur Bich. dec. 33. nu. 1. & in Romana census 14. Februarii 1684. §. Domini affirmavit, & in Romana Salviani octavo Junii 1689. §. at neutrum, coram Reverendissimo Dom. Turonen. Cumque illud munus sit clausula constituti, quæ sola, ut ait Rota cor. Arguelles dec. 75. nu. 19. & 20. sufficeret ad probandam possessionem continentis, aliorumque, qui ab eo causam habent, his proinde concurrentibus extremis iure concessa fuit associatio, Barthol. in l. credentes 3. sub nu. 25. vers. sed pone, C. de pignor. Ratin. conf. 128. n. 1. lib. 5. Manzanec. dec. 325. n. 3. Duran. dec. 49. n. 3. Greg. dec. 491. n. 10. dec. 59. nu. 4. p. 6. dec. 383. n. 6. p. 9. dec. 231. n. 9. p. 19. rec. etiam si agatur ex contractu census, quia hoc casu associatio conceditur, non quidem ut census emptor dominium, aut fundi censui possessionem nanciscatur, sed ut redditus censuales ex illo percipere valeat. Rot. post Cenc. de censib. dec. 149. dec. 150. & dec. 542. n. 2. cor. Catillo dec. 31. nu. 1. cor. Bichio dec. 310. & dec. 306. coram Arguelles dec. 75. n. 1. & seg. & in rec. dec. 104. n. 2. p. 9. dec. 187. nu. 1. & 3. p. 10. dec. 308. n. 1. & 2. p. 4. Et que certius, quia in nostra hypothefi efficacia constituti augetur facultate concessa creditori capiendi possessionem per propriam autoritatem, bene in proposito Rota coram Duran. dec. 105. n. 2. cor. Merlin. dec. 104. n. 6. Dunozer. jun. dec. 821. n. 1.

Nec obstant ea, quæ à scribentibus pro reo sub initium apponebantur; nam nullitas desumptæ ex defectu dominii fundi censui, quo census impostorem caruisse dicebatur, responsum primo fuit, huiusmodi exceptione iuvari quidem posse fundi dominium, ut in eius iudicium census sustineatur, non verò census impostorem, adversus quem omnino validum reputatur, perinde ac si super eius bonis propriis fuisset impositus, ideoque loco saltem damnorum, & inte-

resse fructus solvere tenetur, Conc. de censibus q. 19. n. 41. & seg. & melius q. 25. n. 5. et 6. Ad den. ad Pamphil. dec. 188. n. 5. vers. sed hoc procedit, Rota coram Duran. dec. 449. nu. 15. Priol. dec. 238. n. 13. Cetr. dec. 713. n. 8. et in rec. dec. 29. n. 6. et 7. dec. 75. n. 4. p. 9. & dec. 11. n. 24. & seg. p. 12.

Deinde huiusmodi nullitas tolli dicebatur, eo quia licet controversum sit apud Doctores, an domini reservatio à venditore facta impediatur translationem in emptorem, & opinionem affirmativam sequuti fuerint Altograd. conf. 9. n. 17. lib. 1. Rota coram Royas dec. 380. n. 15. et 17. et in rec. dec. 284. n. 7. et seg. p. 13. contrarium verò senserint alii censentes similem reservationem nil aliud tribuere creditori, quàm specialem hypothecam, ad quam restringi scripsit R. P. D. Anfaldus collega meus in l. de commere. et mercat. disce. 56. n. 47. ubi hanc sententiam vtriorum, & in Curia magis receptam esse ait; artamen questio omnis silet in nostro casu, eo quia venditori domus à Turrinetis factæ Vadis adjectæ fuerunt Clausulæ constituti & ad habendum, quæ cum præter natura domini translationem fecerant, repugnant verè domini reservati, scilicet referenda sunt ad simplicem cautelam, quæ venditor specialis hypothecæ reservatione sibi consuluit, ut prosequitur R. P. D. Anfaldus loco citato, Pacific. de Salvian. interdict. in spec. 3. n. 55. et seg. Giurb. obser. 94. n. 13. de Luca ad Franc. dec. 506. n. 8. vers. pactum reservat. Altimar. ad dec. Reviv. 7. n. 17. Rot. dec. 137. in fin. p. 6. repetita post Cenc. de cens. dec. 559. et d. 560. §. similiter, ubi conciliat contrarias auctoritates, & rursus cum Vadis domus emptoris pretium deinde solverint Turrinetis, evanuit Domini reservatio, quod libere in illos translatus fuit Cenc. de cens. d. q. 26. n. 5. Cyriac. contror. 425. nu. 41. et seg. Rota apud Posth. de Subhast. dec. 153. nu. 4. & coram Dunoze. Jun. d. dec. 537. nu. 93. et seg.

Nec subsistit, quòd d. pretium fuit pecuniis solum fuerit à Monsellinis, ex quorum proinde iuribus petebatur rentio, quia contrarium constat ex factis. Nam Monsellini pulsati à Turrinetis & Aconis, deliberari curant prædium ab ipsis venditum Fratribus de Vadis, illiusque pretium solvi d. Fratrum creditoribus; quamobrem cum istorum dimissio facta fuerit pecuniis retractis ex bonis debitorum, & ut talibus deliberatis, instantibus Monsellinis, jus nullum eisdem quærì potuit, neque etiam ad effectum retinendi, uterogatur prior decisio §. neque ad retardandum.

Quæ nec etiam competit ex causa melioramentorum, tum illorum dominio plene consultat decisio concedendo creditori associacionis limitatè pro quantitate Sec. 949. quanti domum æstimatam fuisse constat ante melioramenta, sequendo proxima aliam in hoc Sacro Auditorio receptam, teste Rota coram Coccin. dec. 1489. nu. 4. & coram Cerro dec. 217. n. 15. et seg. quam associacionem pro indiviso concessam fundis, si emptor pati dedignetur, offerre poterit creditor illius pretium hacque ratione totam retinere, de Luca de credit. disce. 54. nu. 5. & seg. aliqui allegant in §. in prioris decisioe.

Et ita utraque & c.

MANTISSA DECISIONUM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

ad Librum Sextum

THEATRI VERITATIS & JUSTITIÆ, CARDINALIS DE LUCA,

Qui est

DE DOTE, &c.

ARGUMENTA DECISIONUM DE DOTE, &c.

DECISIO I. *Balsoregini. Fideicommissi.*
Dispositio antem rei quæ, procedit tantum in fideicommissis ascendentibus, non autem collateralibus. Hypotheca legalis, quæ competit in bonis hæreditis gravati dolose alienatus, præfertur posteriori dote hypothecæ etiam expressæ; & an per divisionem fideicommissi renunciatum censetur.

DECISIO II. *Romana Augmentis Dotis. & Legatorum.*
Cenearia producit meliorem titulum de mundo, dummodo titulus ab initio non sit prohibitus, & à persona prohibita non proveniat; nec in ipsa habenda est ratio probabilis ignorantie, aut male fidei, & in quibus cum immemorabili conveniat.

DECISIO III. *Romana, seu Anconitana Dotis.*
Confessio de dote recepta probat veram dotis numerationem, & concurrentibus confecturis veram dotis receptionem suadentibus, & recensentur ad hoc plures conjecturæ.

Confessio authoris nocet eius successori, aut heredi Pro dote datur vi executiva contra tertium. Quod procedit etiam in dote promissa.

DECISIO IV. *Romana seu Anconitana Dotis.*
Hæc decisio est confirmatoria præcedentis super puncto, quod Statut. Urb. 85. lib. 1. dans viam executivam pro dote, etiam contra tertium possessorem procedit in dote promissa extra urbem; & sic si forensis in urbe pulsatur pro dote, potest vi executiva procedi contra tertium etiam forensim.

DECISIO V. *Romana Dotis, & Lucræ.*
Lucrum dotis ex Statut. Urbis, marito defuncto cum filiis, Uxori superstiti debentur tantum quoad usumfructum, & proprietates remanent in hæreditate mariti, & spectat ad illius filios, si hi sint patris heredes. Extractum ex fideicommissio post mulieris obitum ad illud revertitur tamquam non avulsum in proprietate à fideicommissio. Avus recipiens dotem pro filio remanet lucræ debitor, & si filius illi præcedat, relicti filii, eius uxor consequitur lucrum quoad usumfructum, nec post pretendi proprietates à filiis mulieris ex bonis Avi debitoris lucræ, si illi non sint Avi heredes. Obligatio non censetur facta ad id, ad quod quis non tenebatur, nisi expressè dictum sit.

DECISIO VI. *Romana Census.*
Census creatus cum effectibus fideicommissi est fideicommissarius, & assignatus pro lucro dotali ex Statuto Urb. Uxori existentibus filiis ex illo matrimonio, spectat ad illam quoad solum usumfructum, remanente semper proprietate pro fideicommissio favore vocatorum ad illud, nec tale lucrum transt ad filios heredes mariti, si sicut si ab huius hæreditate fuisset detractum, & contraria declarantur.

Decis. ad Theatr. de Luca Vol. III.

DECISIO VII. *Anconitensis Fructuum Dotis.*
An & quando dos à patre constituta dicatur adventitia, ita ut ad ipsum solum pro obitum viri matrimonio non revertatur, & ex ipsa tamquam legitima naturam assumente fructus filii à patre debeantur.

DECISIO VIII. *Romana Dotis, & Lucræ.*
Lucrum Dotis ex Statuto Urbis, existentibus filiis ex communi matrimonio, debetur solum quoad usumfructum coniugii superstiti, reservata proprietate filiis, & illud continetur sub fideicommissio ordinato à Patre, vel Avo; & talis proprietates non potest esse debita, nisi quis sit hæres filiorum, qui lucræ habent proprietatem. Lucrum de jure non debetur, & ex Statuto delatum, ad illius litteram, & juxta terminos ab eo præscriptos tantum debetur. Et statutum de lucro dotis, ut contra jas, non est extendibile. Lucrum debetur in proprietate, si sit hic promissum, & observantia hoc præferret, si sit talis promissio excludatur, & censetur facta solum quoad usumfructum.

DECISIO IX. *Asulanæ Dotis.*
Læso non præsumitur, sed potius iustitia preli, & illa est probanda ab illa allegante, quòd sit ultra dimidiam, etiam in bonis assignatis pro dote. Ex quibus læso remaneat improbatæ, late ostenditur; & quod factæ quavis probationes pro tollendæ, ac illa improbanda. Maritus vel eius heredes non excusantur à factio adimplendo renunciationis faciendæ per uxorem ex capite enormissimæ læsionis, nisi probetur talis ultra bestim in receptione dotis, Valor rei ex quibus circumstantiis crescat, & cesset læso, doctè dilucidatur.

DECISIO X. *Asulanæ Dotis.*
Huius decisionis argumentum sumitur ab illo antecedentis decisionis, cum sit illius confirmatoria, & solum in hac eliduntur objecta deducta pro læsione, in prima decisionis rejecta.

DECISIO XI. *Carpenteracten, seu Valsanen. Primogenitura.*
Res iudicata impugnari non potest ex defectu mandati, si illud ex comendatis restiterit; nec mulier sub pretextu crediti dotalis anterioris impedire valet distractionem bonorum viri, nisi istius bona ex titulo domini translativo possideat, maxime si sit eius hæres, & fructus bonorum hæreditarium perciperit, cum per simplicem hæreditatis aditionem consensum remaneant iura dotalia, & per fructuum perceptionem consumpta censentur, si mala fide percepti sint.

DECISIO XII. *Carpenteracten, seu Valsanen. Primogenitura.*
Mulier hæres viri per simplicem hæreditatis aditionem iura dotalia confundit, & ex percepto fructuum hæreditarium ea consumpsisse censetur, si illos mala fide perciperit. Obligaciones minorum destituta solemnitatibus constitutionis Regiæ, nullæ sunt, & invalidæ.

DECISIO XIII. Carpentoracen. seu Vasonen. Primogenitura. Hæc decisio est confirmatoria duarum præcedentium, nec altero eget argumento.

DECISIO XIV. Avinionen. Restitutio Dotis. Bona subiecta Avizo fideicommissio remanent affecta non fo-

lùm pro constitutione, & restitutione dotis, sed etiam pro solutione augmenti, seu lucris ex pacto reciproco inter con- nuges debiti, ac demum pro fructibus, seu intererutis do- talibus, nec tenetur mulier agere contra bona libera, quando sunt pluribus hypothecis, & litibus involuta, & intricata.

INDEX DECISIONUM.

- A Sculana Dotis, Luna 28. Iunii 1700. Pio. Decisio IX. Eadem, Ven. 29. Aprilis 1701. Eodem. Decisio X. Avenionensi fructuum Dotis, Luna 21. Iunii 1699. Priolo. Decisio VII. Eadem restitutionis Dotis, Luna 19. Ianuarii, Scotto. Decisio XIV. B Balneoregionensis Fideicommissi, Luna 21. Aprilis 1692. Caprara. Dec. I. C Carpentoracen. seu Vasonen. Primogeniture, Luna 13. Decembris 1700. De la Tremouille. Decisio XI. Eadem, Venetiis 17. Martii 1702. Eodem. Decisio XII.

- Eadem, Luna 19. Novembris 1703. Ansaldo. Decisio XIII. R Romana Augmenti Dotis, & Legatorum, Ven. 4. Martii 1695. Priolo. Dec. II. Romana Censur, Luna 18. Martii 1697. Ursino. Decisio VI. Romana, seu Anconitana Dotis, Ven. 11. Ianuarii 1697. Moliner. Dec. III. Eadem, Mercurii 15. Ianuarii 1698. Del' Olmo. Decisio IV. Romana Dotis, & Lucris, Ven. 15. Martii 1697. Del' Olmo. Dec. V. Eadem, Luna 26. Aprilis 1700. Ansaldo. Decisio VIII.

R. P. D. CAPRARA.

Balneoregion. Fideicommissi.

Luna 21. Aprilis 1692.

ARGUMENTUM.

Dispositio authent. res que, procedit tantum in fideicommissio ascendens, non autem collateralis. Hypotheca legalis, que competit in bonis heredibus gravati dolose alienatis, præfertur posteriori dotis hypothecæ dotis expressæ, & per divisionem fideicommissio renunciata tum censetur.

SUMMARIUM.

- 1 De dextris non potest ex bonis fideicommissio collateralis supponi. 2 Retentio competit creditoribus anterioribus, sicut & eius heredi, & n. 3. 4 Aditio hereditatis probatur ex divisione bonorum heredum variorum. 5 Hæres non potest impugnare factum defuncti. 6 Hypotheca legalis competit in bonis heredibus gravatis dolose alienatis. 7 Illa que incipit non à die alienationis, sed à die agniti fideicommissi. 8 Et præfertur posteriori dotis hypothecæ, etiam expressæ. 9 Scientia fideicommissi est necessaria ad illius renunciationem. 10 Divisio inducere non potest remissionem fideicommissi dividendentibus ignotis. 11 Etiam si adsint clausula ample, & pregnantes. 12 Si divi dextros bona fideicommissio supposita, ea tanquam libera manutenero promiserint, hanc obligationem impugnare non possunt sub prætextu fideicommissi postea purificati, vel in communi eorum tenentur ad damna, & interesse. 13 Intellige, si dividentes, non obstante quocumque fideicommissio, bona uti libera dividere voluerint, secus si divisio facta est sine scientia fideicommissi, & sub credulitate, quod bona essent libera. 14 Renunciatio fideicommissi à minore facta ex falsa causa nulla est, etiam si intervenit decretum iudicis.

DECISIO I.

Dim pendendam immissionem Livio, & fratribus, quam Rota decreverat sub die quinta Decembris 1691. super bonis fideicommissis, que in divisione cum nepotibus obtigerant Alexandro, exciebant defensores Ecclesie Sanctæ Mariæ Gratiarum Oppidi Civitellæ illius hæredis de detractioe dotis Faustine uxoris Almontis Senioris, & de libertate bonorum augmenti ex dicta divisione, per quam fideicommissio renunciatur dicebatur. Verum iis per DD. sedulo perpenfis, compertum est, esse minus apta ad retardandam decretam immissionem, ideoque in decisio perferre non dubitavit.

Insubstitutis siquidem visa fuit prætenfio pro detractioe dotis Faustine, quia cum bona proveniant à fideicommissio transversalis, seu collateralis, prout erat Angelus fideicommissitens, nullatenus manent obnoxia dotis restitutio-

ni, cum dispositio text. in Authent. res que, C. Commun. de legat. in solo fideicommissio ascendenti, nullatenus autem in transversali locum habeat, Fufar. conf. 166. nu. 1. & 2. par. 9. & dec. 530. nu. 5. par. 14. & dec. 170. nu. 7. par. 18. recent.

Nec obstat, quod prædium in contrada - del prato, antequam per Almontem subrogaretur in locum prædii fideicommissarii per ipsum venditi, etiam subiectum hypothecæ dotali Faustine, cui propterea cunctam anteriorem scuti competere retentio, Rot. dec. 217. n. 11. p. 14. nec ita debita sit Ecclesie illius mediæ heredi, Rot. cor. Celso dec. 240. n. 2. & in rec. dec. 507. nu. 13. p. 18. rec. & dec. 265. nu. 7. par. 19. recent.

Etenim pro remotione ipsius objecti duplex dabatur responsio: prima fuit, quod cum Alexander, cuius est heres Ecclesia, fuerit hæres Almontis eius patris, ut ex divisione bonorum paternorum scuta inter ipsum, & fratres, exhibitum in summario nu. 5. qua probat hereditatis additionem, Paris. consil. 16. nu. 45. in fin. vers. & nullus isto divisionis lib. 2. Rot. coram Ubaldo. dec. 84. n. 3. non potest Ecclesia dictam subrogationem, & factum eius auctorem impugnare, & ex vulgato textu in l. cum à matre, C. de rei vendic.

Alter responsio fuit in eo, quod hypotheca dotalis Faustine super bonis Almontis, sic posterior hypothecæ legalis competenti actoribus vocatis pro reintegratioe fideicommissi, cum illa incipiat à die stipulati instrumenti dotis, hoc est anno 1601. altera à die quo Almontes fideicommissum agnovit, quod evenit longe antè; nam quocienscumque hæres gravatus sciens adesse fideicommissum, ut hic, illud evertat, cum dicatur dolose alienare, intrat super illius bonis tacita hypotheca legalis, que commentatur non à die alienationis rei fideicommissarie, sed à die quo fideicommissum agnovit, Rot. coram Cerro dec. 477. à n. 12. usque ad n. 15. dec. 695. n. 9. & 10. quarum prima est repetita in rec. dec. 7. n. 10. & seg. p. 12. & præfertur cuiusque creditoris etiam ex causa dotis habenti hypothecam expressam, cum hoc casum tacita legalis habeat eandem vim, quam habet expressa, ex firmatis dec. 65. n. 10. & 11. par. 10. res.

Quantum autem ad bonorum libertatem, que à nexu fideicommissi acquisita dicebatur per illorum divisionem, & per clausulas ibi appositas, DD. iterum ponderantes, quod nulla probatur scientia fideicommissi in dividendis omnino necessaria, ut illi dicatur renunciatur, imò quòd bona fuerint divisa tanquam libera patris, & avi respective dividendum, fuerunt in sensu, nullo modo posse dici renunciatur fideicommissio conditionalis, & proffus ignoto, cum voluntas non trahatur ad incognita, & non cogitata, ut firmat Rot. dec. 41. n. 6. & seg. post Torre de pactis futur. success. & plenius in Spolterana bonorum 9. Januarii 1682. & nec magis cum seg. coram bon. me. Pauluc. & in Savonen. fideicommissi 23. Februarii, & 1. Julii 1687. & nec ite cum plus. seg. cor. R. P. D. Ursino non obstantibus quibuscumque clausulis amplis, & pregnantibus per defensores dictæ Ecclesie expensis cum istè bene interferviant ad magis exprimentum divisionis effectum, & illius observantiam, non tamen ad illam extendendam ultra propria naturam, & inducendam remissionem fideicommissi, de quo dividentes non cogitarunt, ut declarat Michalor. de fratribus lib. 3. cap. 42. num. 3. & seg. n. 22. & seg.

Et seg. & n. 34. cum seg. Rot. dec. 272. n. 5. cum seg. p. 10. rec. cum aliis in decisione huiusce causæ coram me; & Minus urger, falsis allegatis, & aliis in decisionibus, Spoletana bonorum, & Savonen. fideicommissi.

Nec adverteatur, quòd dividentes bona dividerint tanquam libera, &que promiserint libera manutenero, & restitutioni, seu caducitati non subiecta; ideòque non valeant hanc eorum obligationem impugnare sub prætextu fideicommissi deinde purificati, vel in omnem casum teneantur ad damna, & interesse, Rot. cor. Seraph. dec. 399. n. 7. & dec. 785. & dec. 587. per tot. siquidem conclusio procedit, ubi constat dividentes, non obstante quocumque fideicommissio, voluisse ea uti libera dividere; secus autem ubi prout hic divisio facta fuit cum credulitate, quòd bona essent libera, & absque scientia fideicommissi; hoc enim casum cum divisio reddatur erronea, non teneantur dividentes ad manutentionem libertatis bonorum, & maxime in hæc facti specie, in qua actores dividentes erant minores, neque Decretum Iudicis potuit legitime interponi super renunciatione fideicommissi, de qua nulla fuit habita mentio, nec scientia præfata.

Unde quatenus dicta divisio ad renunciationem fideicommissi traheretur, exinde non remaneret uti minores obligati, Grat. discept. for. 691. n. 31. & seg. Rot. dec. 107. n. 2. & 4. post Torr. de pactis futur. success. & dec. 331. n. 14. p. 17. recent. Et ita utraque parte &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Augmenti Dotis, & Legatorum.

Ven. 4. Martii 1695.

ARGUMENTUM.

Centenaria producit meliorem titulum de mundo, dummodo titulus ab initio non sit prohibitus, & à persona prohibita non proveniat; nec in ipsa habenda est ratio probabilis ignorantie, aut malæ fidei, & in quibus cum immemorabilis conveniat.

SUMMARIUM.

- 1 Centenaria præsumit meliorem titulum de mundo et sic debiti solutionem, et n. 6. et 21. 2 Centenaria habet vim legis, et producit legitimum titulum, & intellige, si titulus ab initio non sit prohibitus, et à persona prohibita non proveniat. 3 Alienatio bonorum fideicommissio, aut majoratus suppositorum, ex centenaria non sustinetur, sed requiritur immemorabilis. 4 Centenaria producit eundem effectum, ac immemorabilis, in iis, in quibus titulus est possibilis, et non prohibitus. 5 Restitutio in integrum ex capite probabilis ignorantia habet locum in præscriptis lib. 30. vel 40. annorum. 6 Secus verò centenaria. 7 Scientia Legatorum ex testamenti productione præsumitur. 8 Ignorantia crassa, et supina, nec etiam in simplicibus præscriptione 40. annorum attendenda est. 9 Centenaria præsumit solutionem, et remissionem debiti, et excludit malam fidem. 10 Possibilitas tituli et centenaria præsumit excludit malam fidem ab initio existentem. 11 Mala fides cessat in pupillo. 12 Sola credulitas etiam erronea non esse debitorum, excludit malam fidem. 13 Legati petitio necessaria est ad constituendum heredem in mala fide, & n. 16. 14 Præsentia Principis pro horrescentiam excludit. 15 Exceptio actione favorabilis est. 16 Centenaria non admittit contrariam præsumptionem. 17 Nisi statim probationem faciat, & excludat omne possibile. 18 Verisimilitudo roborat titulum, ex centenaria præsumitur. 19 Centenaria præsumit omne possibile, & omnia necessaria intervenisse, etiam iuris dispositioni contraria. 20 Centenaria semel inchoata non interrumpitur.

DECISIO II.

Quia curatori hæreditatis iacentis DD. Pauli, & Virginitii Iudici de Ursinis obtinuit sententiam absolutioe dotis promissio, & nonnullis legatis, relicti ab eodum Domino Paulo Victorio ad illorum instantiam in gradu appellationis dedit dubium, an augmento dotis, & legatorum fundamentum partis, & indicati consistat in centenaria iam elapsa, non minus à die promissionis dicti augmenti dotalis, quam legatorum, nam DD. circa legitimatorem personarum parum immorati sunt, de ipsius subfistitia tantum erit inquirendum, præsertim si reliquis omnibus antea gestis, tanquam ad causam minime facientibus. Quòd intercesserit centenaria à die promissio augmenti dotis, & legatorum, usque ad motam licet; neque inter partes controversetur, cum unum extremum defumatur ab anno 1683, alterum verò ab anno 1691; & quando talis centenaria allegatur pro titulo, excludit quancumque actionem in conetarium, cum ista supponat meliorem titulum de mundo; cumque in præfenti agatur de credito pecuniario supponit illius solutionem, remissionem, & plenariam satisfactionem, & extinctionem; & quamvis ista per instrumenta publica non iustificentur, centenaria illorum existentiam usque à principio præferre facit, & propterea admittit, & excludit, ut conclusionem ista probant auctoritates inferius recensendæ. Neque obstat, quòd talis præsumptio cuiuslibet possibilis tituli melioris de mundo competat quidem immemorabili, non autem centenaria; & quamvis in pluribus centenaria, & immemorabilis confundantur, in hoc diversæ sunt, & diversos produunt effectus; quia hæc conclusio non est ita generaliter accipienda; nam ut distinctioe de sumamus à ratione per DD. ipsos allegata, & præcipue à Peregr. de fideicom. art. 41. n. 15. admittitur ista, quòd centenaria possit producere titulum, vim legis, & constituti habentem, & per consequens legitimum, non prohibitur, neque à persona prohibita proveniens; sed quando talis titulus non est legitimus, sed prohibitus, & promanans à persona prohibita, et tali autem ratione distinctioe defumatur, in fideicommissis, majoratibus, & similibus, que sunt alienari prohibita, centenaria non producat meliorem titulum de mundo, quia cum situm principium defumatur à persona prohibita alienari, titulus etiam est non legitimus, & prohibitus, fed requiritur immemorabilis, & in hoc sensu loquitur Cancr. var. resol. lib. 3. cap. 3. n. 125. Castill. controu. iur. lib. 7. cap. 26. n. 39. & Rot. dec. 291. p. 16. & dec. 220. n. 3. & 4. p. 17. & Bononien. juris patronat. 31. Januar. proximi §. reliquum cum seg. coram R. P. D. meo Piorini alius autem materis in quibus est possibilis talis titulus non prohibitus, nec à persona prohibita, effectum eundem producit centenaria, ac immemorabilis; cumque nos veramur in secunda specie, centenaria præsumere facit in casu isto solutionem, remissionem, seu transactionem, cum illi non sint tituli prohibiti, neque à persona prohibita, quia semper, & quandoque erant promissa solutio, remissio, seu transactio, & hæredes libere poterant solvere, remittere, & transigere, & propterea allegatio istorum titularum tanquam possibilium produci potest à centenaria, & excludit quancumque actionem in conetarium, Cephal. consil. 403. n. 62. lib. 3. Peregrin. consil. 85. lib. 4. Decian. consil. 24. n. 110. vers. quæ omnia lib. 1. Riminald. jun. consil. 26. num. 7. vers. quinto, & num. 9. & 33. l. 1. Thef. jun. quest. for. 27. n. 18. & seg. lib. 2. Palm. Nep. alleg. 203. n. 691. & seg. Fontan. dec. 217. n. 19. & seg. Rot. in rec. dec. 218. n. 5. p. 6. & 29. n. 2. & seg. p. 7. & dec. 253. n. 5. cum seg. par. 13.

Admissa in his terminis centenaria, hæc elidit quancumque aliam actionem, & per consequens non intrat restitutio in integrum, ex capite probabilis ignorantie, quia ista conceditur quidem contra præscriptionem triginta, vel quadraginta annorum; nam sicut ista introducta fuit à iure in odium agere nolentium, ne semper dominia rerum manerent in incerto, ita per restitutionem in integrum de facili succurritur non valentibus agere, vel ex causa ignorantie, vel ex aliquo alio iusto impedimento, ut bar. tradita per Peregrin. consil. 103. l. 3. Cuman. consil. 147. per tot. Old. de restit. in integr. ar. 4. qu. 90. n. 14. & seg. & Rot. post Pacifico Salvia. dec. 300. n. 6. & coram Cocco. dec. 50. n. 9.

Sed cum centenaria producat titulum in nihilo prodest ignorantia, cum jus quod actor habebat, jam præsumatur extinctum, ut tradunt Roland. consil. 59. n. 16. & 18. lib. 4. Pac. Jord. elucubr. tom. 3. lib. 14. tit. 24. n. 472. & seg. Thefaur. for. 40. n. 10. & seg. lib. 4. Castill. controu. iur. lib. 6. cap. 25. nu. 1. Man. consil. 391. n. 32. cum seg. & bene considerat Rot. dec. 709. n. 23. cum seg. p. 18. rec. ubi quòd adverteatur centenariam restitutio in integrum spirari non licet, & in Roma. seu Portuen. tenuram 2. Decembris 1603. §. nec centenariam versus fin. coram Rever. D. meo Decano, ubi quòd centenaria dicitur longissimum tempus vite hominis, quòd totum, quòd sub mundi machina regitur, renovatur.

Et tando magis, quia in Accorabonibus verisimilis probata remanet scientia per extractionem testamenti D. Pauli secutam usque de anno 1585. cum armis, & insigniis Decisio, ad Theatr. de Luca Vol. II.

